

KTE-notat 27/07

Til: Olje- og energidepartementet

Fra: Linn Silje Undem

Sign.: *Linn Silje Undem*

Ansvarlig: Arne Olsen

Sign.: *Arne Olsen*

Dato: 5.7.2007

Vår ref.: NVE 200700493-52

Arkiv: 511

Kopi: Midtfjellet Vindkraft AS, Fitjar kommune, Karl Gloppen, Fitjarstølene Vel, Oppsittere på gården Gloppo, Norges Miljøvernforbund, Sverre Sandvik, Annlaug og Lars Hovstad, Bjørg Abotnes, Martin G., Berit K., og Hanne K. Lønning, Malvin Lønning og Hilma Aarskog Lønning, Åse og Nils Hageberg, Trygve Eiken og Dag Halle Tvedt, Atle Aga, Inger Hageberg Øvrebø, Gunnar Hageberg, Einar Matre v/ Smedholmen Kyst og Naturlivskule DA, Norsk Ornitologisk Forening, Aksjonsgruppa for vern om Fitjarfjellet, Petra og Odd Espevoll, Bergen Turlag.

Middelthuns gate 29

Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Telefon: 22 95 95 95

Telefaks: 22 95 90 00

E-post: nve@nve.no

Internett: www.nve.no

Org. nr.:

NO 970 205 039 MVA

Bankkonto:

7694 05 08971

Midtfjellet Vindkraft AS: Midtfjellet vindkraftverk med tilhørende infrastruktur. Sammenfatning og vurdering av klager på NVEs vedtak om konsesjon og ekspropriasjonstillatelse.

Innhold

1	Konklusjon	2
2	Innledning	2
3	Innkomne klager	3
4	Midtfjellet Vindkraft AS sine kommentarer	8
5	NVEs vurdering av innkomne klager	10
5.1	Konsekvensutredning, behandlingsprosess og vedtak	10
5.2	Nasjonale føringer og internasjonale konvensjoner	10
5.3	Forsyningssikkerhet og kraftbalanse	12
5.4	Antall turbiner og turbinplassering/detaljutforming	12
5.5	Støy og skyggekast	13
5.6	Biologisk mangfold	13
5.7	Lover og forskrifter	15
5.8	Friluftsliv	16
6	Nettilknytning av Midtfjellet vindkraftverk	16
7	Reguleringsplan	16

1 Konklusjon

NVE ga 19.2.2007 Midtfjellet Vindkraft AS konsesjon til å bygge og drive et inntil 150 MW vindkraftverk i området ved Midtfjellet i Fitjar kommune, Hordaland fylke. Samtidig ga NVE i medhold av oreigningslova Midtfjellet Vindkraft AS ekspropriasjonstillatelse for det omsøkte anlegget. NVE har mottatt nitten klager på vårt vedtak av 19.2.2007. NVE avviste en klage på bakgrunn av manglende rettslig klageinteresse, men dette vedtaket ble påklaget.

Hovedbegrunnelsene for klagen er kraftbalanse, støy, konflikt med biologisk mangfold og påståtte brudd på ulike konvensjoner og lover.

NVE kan ikke se at det har kommet frem nye vesentlige forhold i noen av de innkomne klagen som gjør at NVE vil omgjøre eller oppheve vedtak av 19.2.2007. NVE opprettholder derfor konsesjonen og ekspropriasjonstillatelsen gitt til Midtfjellet Vindkraft AS for å bygge og drive Midtfjellet vindkraftverk med installert effekt på inntil 150 MW. Kommunestyret i Fitjar vedtok 27.6.2007 reguleringsplanen for Midtfjellet vindkraftverk. Her fremgår det av reguleringsbestemmelsene at det skal utarbeides en bebyggelsesplan for tiltaket. NVE vil derfor anbefale at OED fastsetter krav om at det skal utarbeides en detaljplan for tiltaket. Dette for å sikre at støyen fra vindkraftverket er under grenseverdiene i SFTs retningslinjer.

Etter NVEs vurdering er Midtfjellet vindkraftverk et av de aller beste prosjektene på sørvestlandet.

2 Innledning

NVE ga 19.2.2007 Midtfjellet Vindkraft AS konsesjon til å bygge og drive et inntil 150 MW vindkraftverk i området ved Midtfjellet i Fitjar kommune, Hordaland fylke. Samtidig ga NVE i medhold av oreigningslova Midtfjellet Vindkraft AS ekspropriasjonstillatelse for det omsøkte anlegget. NVE viser til notatet "Bakgrunn for vedtak" av 14.2.2007 for oppsummering av saksbehandlingsprosessen, sammenfatning av innkomne merknader og NVEs vurderinger.

Konsesjonsbehandling etter energiloven er en avveining mellom tekniske og økonomiske forhold og miljøkonsekvenser i vid forstand. Hvis et omsøkt anlegg ansees å være til større fordel for samfunnet enn ulempene, kan det gis konsesjon etter energiloven. I konsesjonsbehandlingen må mange forhold veies opp mot hverandre. Alle vesentlige forhold som kommer frem gjennom konsesjonsprosessen vurderes og hensyntas ved skjønnsutøvelsen.

De som har klaget på NVEs vedtak av 19.2.2007 er uenige i NVEs skjønnsutøvelse og vedtak.

Følgende har påklaget NVEs vedtak:

- Karl Gloppen
- Fitjarstølene Vel
- Oppsittere på gården Gloppo
- Norges Miljøvernforbund
- Sverre Sandvik
- Annlaug og Lars Hovstad
- Bjørg Abotnes
- Martin G., Berit K., og Hanne K. Lønning
- Malvin Lønning og Hilma Aarskog Lønning
- Åse og Nils Hageberg
- Trygve Eiken og Dag Halle Tvedt
- Atle Aga

- Inger Hageberg Øvrebø
- Gunnar Hageberg
- Einar Matre v/ Smedholmen Kyst og Naturlivskule DA
- Norsk Ornitologisk Forening
- Aksjonsgruppa for vern om Fitjarfjellet
- Petra og Odd Espevoll
- Bergen Turlag og Den Norske Turistforening

NVE fant i brev av 26.3.2007 at Einar Matre ikke hadde rettslig klageinteresse. Einar Matre har påklaget denne avgjørelsen, og klagen oversendes herved.

I dette notatet har NVE sammenfattet de klagegrunnene som klagerne har anført og kommentert de vesentligste klagegrunnene som er blitt fremsatt. NVE viser videre til notatet Bakgrunn for vedtak av 14.2.2007. Klagene er sendt Midtfjellet Vindkraft AS for kommentarer, og Midtfjellet Vindkraft AS har kommentert klagene i brev av 8.4.2007.

3 Innkomne klager

Karl Gloppen påklaget NVEs vedtak i brev av 6.3.2007. Gloppen uttaler at antall vindturbiner er utvidet fra 36 til 45 uten at kommunale instanser eller overordnede myndigheter hadde fått kjennskap til denne økningen. I forbindelse med det utvidete turbinantallet har Gloppen fremsatt følgende punkter som grunnlag for klagen:

- Turbinen på Gloppevarden må fjernes pga nærhet til bebyggelse.
- Anleggsvegen er for nært Buveien.
- Anleggsvegen fra turbin nr. 32 og til turbinen på Storemyr er tegnet inn som en rett strek på kartet. Dersom denne vegen skal bygges i rett linje, vil det medføre et stort naturinngrep.
- Storemyr bør fjernes fra planområdet da denne myren er den største høgmyren i nordfjellet. Gloppen uttaler at han frykter at torv fra Storemyr skal benyttes som dekningsjord.
- Turbinen som står i nærheten av Landahytta må fjernes slik at det blir fritt synsfelt mot sør.
- Turbinen nær varden på Handfjellsåto må fjernes da stedet er merket som "vakkert utsynspunkt" på alle turistkart.
- De to turbinene ved Kidnovatnet og vegen til disse må fjernes.

Fitjarstølene Vel påklaget NVEs vedtak i brev av 6.3.2007. Velforeningen påpeker at den løsningen det er gitt konsesjon for, er det ikke utarbeidet konsekvensutredning for. Vedtaket kan dermed være fattet på feil og ufullstendig grunnlag, jf. forvaltningsloven §§ 17 og 41.

Velforeningen mener at begrunnelsen for vedtaket er feil, og viser i den sammenheng til artikkel i Bergens Tidende 20.2.2007 hvor det fremgår at det sannsynligvis vil bli et kraftoverskudd på nesten 6 TWh i Sunnhordland i 2012. Dette kan medføre at det blir produsert mer kraft i regionen enn det som kan transporteres ut.

Velforeningen viser til at Midtfjellet vindkraftverk har fått karakteren D i de tematiske konfliktvurderingene, og mener det dermed er feil av NVE å hevde at Direktoratet for naturforvaltning og Riksantikvaren ikke har vesentlige innvendinger til prosjektet.

Velforeningen mener at det er vist ensidig skjønnsutøvelse fra NVE sin side.

Velforeningen mener at støykonsekvensene for bebyggelsen er for dårlig vurdert av NVE, og påpeker at det er gitt konsesjon til 9 flere turbiner enn det støyutredningen er basert på. I konsekvensutredningen var støynivået ved store deler av bebyggelsen på 44 dB, og det er sannsynlig at verdiene vil overstige 45 dB nå som det er gitt konsesjon til 9 flere turbiner enn som lå til grunn for konsekvensutredningen. Velforeningen viser videre til at det er under utarbeidelse nye og strengere retningslinjer for støy, og mener at NVE burde hensyntatt dette forholdet. NVE har heller ikke kommet med pålegg om avbøtende tiltak dersom støyen ved bebyggelsen skulle vise seg å være for høy.

Velforeningen er uenig med NVE i vurderingen av fordelene ved tiltaket, og mener at det ikke er noe som skulle tilsi at det bør gis konsesjon til Midtfjellet vindkraftverk.

Oppsittere på gården Gloppo påklaget NVEs vedtak i brev av 3.3.2007. De klager på plasseringen av turbinen nær Gloppevarden, og mener denne må fjernes. Årsaken til dette er nærhet til boligfelt ved Spannstegen, som vil bli berørt visuelt og av støy og skyggekast.

Norges Miljøvernforbund (NMF) påklaget NVEs vedtak i brev av 7.2.2007. Begrunnelsen for klagen er at en stor del av planområdet er klassifisert som kystlynghei som er en direkte truet og prioritert vegetasjonstype. I tillegg er rødlistearten kongeørn observert i planområdet, og Miljøvernforbundet viser til at det i følge DN også er potensial for arter som hubro og jaktfalk. Videre er havørn observert i området, og det vises til at havørn er oppført på Bonnkonvensjonens liste.

Miljøvernforbundet viser til SNF-rapport nr. 18/06 hvor det konkluderes med et kraftoverskudd på ca. 6 TWh i regionen i 2012. Med bakgrunn i dette, mener NMF at behovet for ny kraftproduksjon i Sunnhordland ikke er tilstede.

Norges Miljøvernforbund mener at konsesjonsavgjørelsen burde vært utsatt til etter at Miljøverndepartementet har ferdigbehandlet retningslinjer for lokalisering av vindkraftverk og behandlet i tråd med disse. I tillegg vises det til at den nasjonale rødlisten har blitt oppdatert etter høring av søknad og konsekvensutredning slik at disse ikke viser de reelle trusselbildet.

Det vises til St. meld. nr 24 og 42 (2000-2001) og St. prop. nr 1 (2005-2006) hvor målsetninger i forhold til biologisk mangfold er fastsatt. Midtfjellet vindkraftverk er plassert i et område med kystlynghei som er en truet vegetasjonstype, og konsesjonen vil derfor stride mot viktige nasjonale miljømål og politiske føringer. Norges Miljøvernforbund mener også at konsesjonen er i strid med Bonn-konvensjonen pga potensiell konflikt med kongeørn og havørn.

Norges Miljøvernforbund viser til en rekke undersøkelser som dokumenterer negative effekter for fuglefaunaen grunnet kollisjon, og mener at vindkraftverk ikke må aksepteres dersom de kommer i berøring med områder som er viktige for spesielt følsomme fuglearter.

Norge har ratifisert en regional avtale om bevaring av flaggermus i Europa (EUROBATS). Det er ikke foretatt kartlegging av konsekvenser for flaggermus for Midtfjellet vindkraftverk, og konsesjonen er et brudd på den ratifiserte avtalen. Saken må derfor behandles på nytt etter at slike undersøkelser er foretatt.

NMF er av den oppfatning at det vil bryte med de forpliktelsene Norge har i henhold til landskapsvernkonvensjonen å bygge Midtfjellet vindkraftverk.

Norges Miljøvernforbund mener at vurderingene av støyproblematikk må gå utover gjeldende regelverk og viser til en rekke undersøkelser som viser at folk blir forstyrret av støy også på lavere

nivåer enn hva regelverket tillater. Forbundet mener derfor at etablering av Midtfjellet vindkraftverk vil påføre nærmiljøet uakseptable støybelastninger og stride mot nasjonale mål om reduksjon av støy selv om etableringen ikke er i direkte strid med støyretningslinjene.

Sverre Sandvik påklaget NVEs vedtak i brev av 8.3.2007. Bakgrunnen for klagen er at turbinantallet er utvidet i forhold til antallet som ble presentert i konsekvensutredningen, og at plasseringen av de nordligste turbinene vil berøre svært mange innbyggere i Osterneset uten at dette har vært offentliggjort tidligere.

Annlaug og Lars Hovstad påklaget NVEs vedtak i brev av 8.3.2007. Årsaken til klagen er at de bor nær det planlagte vindkraftverket, og er bekymret for støy fra turbinene. Det vises til at antall turbiner er økt fra 36 til 45, og i den sammenheng antar de at støynivået vil øke tilsvarende. De uttaler at de er redde for helseskader pga støy. Det påpekes videre at de mister deres nærmeste turområde.

Björg Abotnes påklaget NVEs vedtak i brev av 11.3.2007. Abotnes viser til at det er gitt konsesjon til en løsning som avviker fra den som ble presentert i konsekvensutredningen, og at det mangler konkrete vurderinger av støy for den utformingen det er gitt konsesjon for. Abotnes stiller spørsmål ved om NVEs saksbehandling er et brudd på forvaltningsloven § 17 som sier at: *"forvaltningsorganet skal påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes."*

Martin G., Berit K. og Hanne K. Lønning påklaget NVEs vedtak i brev av 9.3.2007. Bakgrunnen for klagen er at antall vindturbiner er økt i forhold til det som ble presentert i søknaden. De uttaler videre at de benytter fjellområdet til friluftsførmål.

Malvin Lønning og Hilma Aarskog Lønning påklaget NVEs vedtak i brev av 9.3.2007. Bakgrunnen for klagen er at antall vindturbiner er økt i forhold til det som ble presentert i søknaden, og at det ikke er foretatt nye støyberegninger for en løsning med 45 vindturbiner.

Åse og Nils Hageberg påklaget NVEs vedtak i brev av 9.3.2007. Etter deres syn er prosjektet vesentlig endret siden saken var ute på høring. Endringene gjelder flere turbinplasseringer, turbinplassering nærmere boliger og at et større friluftsområde blir ødelagt. De mener det er et brudd på forvaltningsloven § 17 at endringene ikke har vært ute på høring, og krever at det utarbeides nytt støysonekart og at endringene sendes ut på ny høring.

Trygve Eiken og Dag Halle Tvedt påklaget NVEs vedtak i brev av 12.3.2007. Begrunnelsen for klagen er at Midtfjellet vindkraftverk medfører så store konflikter at NVEs vedtak må omgjøres. Det vises til at den meddelte konsesjonen omfatter en løsning som ikke er konsekvensutredet. Eiken og Tvedt er bekymret for støy, og mener at en stor del av innbyggerne i Fitjar vil få en vesentlig dårligere livskvalitet pga støy ved boligene deres.

Atle Aga påklaget NVEs vedtak i brev av 9.3.2007. Aga mener det må gjennomføres en ny konfliktvurdering siden antall vindturbiner er økt. Han viser videre til medisinsk forskning hvor det fremgår at lavfrekvent støy kan gi alvorlige helseplager og sykdommer for personer som bor innen en radius på 1,6 km.

Inger Hageberg Øvrebø påklaget NVEs vedtak i brev av 11.3.2007. Hun viser til at det er gitt konsesjon til 45 vindturbiner, mens konsekvensutredningen på støy legger til grunn 36 turbiner. Noen av turbinene er plassert tett på bebyggelsen, og det er ikke utført støyberegninger på den nye utbyggingsløsningen. Hun ber OED om å vurdere om NVEs saksbehandling er korrekt, siden det innvilges konsesjon til en løsning som er nesten 30 % større enn det som ble presentert i søknaden og det ikke er laget nytt støysonekart for løsningen.

Videre vil det være visuelle konsekvenser fra vindkraftverket og ulemper knyttet til bruken av området til turformål.

Gunnar Hageberg påklaget NVEs vedtak i brev av 10.3.2007. Hageberg har følgende klagegrunner:

- Antall turbiner er økt fra 36 til 45.
- Det er ikke tatt godt nok hensyn til avstand til bebyggelse ved plassering av turbinene.
- Naturinngrepet er økt pga:
 - o Internvegene har fått ny plassering, og det er ikke tatt nok hensyn til topografien.
 - o Antall turbiner er for stort i området nord for elva fra Kyrkjevatnet. Disse turbinene vil være strekt prangende og faller unaturlig inn i landskapet.
 - o Støynivået er for høyt ved nærliggende bebyggelse.

Einar Matre v/ Smedholmen Kyst og Naturlivskule DA påklaget NVEs i brev av 12.3.2007. Matre legger frem følgende klagegrunner:

- Antall vindturbiner er økt fra 36 til 45.
- Vindkraftverket vil berøre et område som er viktig for friluftsfremgang, og områdets bruk til rekreasjonsformål vil forsvinne.
- Regionen vil få et overskudd av kraft i tiden fremover, og begrunnelsen for tiltaket faller dermed bort.
- Kartet viser store områder utenom der turbinene skal bygges, og Matre stiller spørsmål ved om det er tenkt utvidelser.
- Matre kan ikke se at det er tatt hensyn til interessene til de som bor i nærområdene til turbinene når det gjelder verdireduksjon på boliger, støy og skyggekast.

NVE avviste i brev av 26.3.2007 at Einar Matre hadde klagerett på NVEs vedtak av 19.2.2007. Forvaltningsloven § 28 første ledd stiller krav om at klagen må være fremmet av en part eller annen med rettslig klageinteresse. NVE fant ikke at kravene til rettslig klageinteresse etter forvaltningsloven § 28 første ledd var oppfylt. NVE fant ikke at Matres tilknytning til saken var tilstrekkelig, da eiendommen verken berøres direkte av tiltaket det er klaget over eller eksponeres for støy og/eller skyggekast fra tiltaket.

I brev av 28.3.2007 påklager Matre NVEs vedtak av 26.3.2007 om å avslå klageretten. Matre mener han er berørt av tiltaket og viser til at kyst og naturlivskulen har den foreslåtte nasjonalparken Fitjarøyene som nærmeste nabo på den ene siden og Fitjarfjellet på den andre. De arrangerer seilturer og fjellturer i området, og har også planer om turer med hest over Fitjarfjell. Hans virksomhet vil derfor bli berørt visuelt og av støy. På dette grunnlaget fremholder Matre at han har rettslig klageinteresse og kan påklage NVEs vedtak om utbygging av Midtfjellet vindkraftverk.

NVE vil ikke kommentere klagen ytterligere da denne er avvist av NVE. Dokumentene oversendes herved OED for videre behandling.

Norsk Ornitologisk Forening (NOF) påklaget NVEs vedtak i brev av 13.3.2007. Begrunnelsen for klagen er følgende:

- Forhåndskunnskapen er mangelfull, og de foreliggende utredninger tilfredsstiller ikke de krav som bør stilles til konsekvensutredninger av naturinngrep i denne målestokk.
- Inngrepsfrie områder vil bli sterkt reduserte, og dette er i strid med Norges miljømål når det gjelder å stanse tapet av verdifull natur.
- NVE legger ikke vekt på erfaringene fra Smøla vindkraftverk for det som til nå er registrert av vindkraftverkets negative konsekvenser for havørn. NOF viser til at utbygger av Smøla vindkraftverk selv har karakterisert forarbeidet og forhåndsvurderingene for Smøla vindkraftverk som for dårlige.

NOF mener at Midtfjellet vindkraftverk må vurderes på nytt ut fra oppdatert kunnskap innen naturverdier med tilhørende dyre- og fugleliv, verdiene av kystnaturen og erfarte og forventede miljøeffekter.

Aksjonsgruppa for vern om Fitjarfjellet (AG) påklaget NVEs vedtak i brev av 13.3.2007. AG mener at konsesjonsvedtaket er svakt grunngitt og fattet på feil grunnlagsmateriale, og legger frem følgende klagegrunner:

- Området har et svært stort konfliktpotensial i og med at en stor del av planområdet er klassifisert som kystlynghei som er en direkte truet vegetasjonstype. I henhold til Miljøverndepartementets (MD) forslag til retningslinjer for lokalisering av vindkraftverk, skal slike områder klassifiseres som områder med svært stort konfliktpotensial.
- Det er registrert rødlistarten kongeørn i området, og i følge Direktoratet for naturforvaltning er det potensial for arter som hubro og jaktfalk. Dette er arter som er på Bonnkonvensjonens liste 1, og området har derfor svært stort konfliktpotensial.
- I følge konsekvensutredningen er konfliktene for landskap vurdert å være fra stor til meget stor, og AG viser til at Norge har sluttet seg til landskapskonvensjonen. Området ligger nært det tidligere foreslåtte landskapsvernområdet Fitjarøyene.
- Støynivået ved store boligkonsentrasjoner er over anbefalte grenseverdier fra Statens forurensningstilsyn, og mange vil oppfatte støyen fra vindturbinene som plagsom. Dette innebærer at støy har et svært stort konfliktpotensial.
- Nærmeste bebyggelse er ca. 630 meter fra det foreslåtte planområdet, og dette er i strid med MDs forslag til retningslinjer for plassering av vindkraftverk.
- Vindkraftverket har ingen betydning for kraftbalansen i området fordi det innen 2012 vil være et betydelig kraftoverskudd i regionen.
- Bygging og drift av anlegget har liten eller ingen positiv betydning for sysselsettingen i kommunen og regionen, ettersom det er tilnærmet full sysselsetting og arbeidskraft må importeres.
- Utbyggingen vil få svært negativ betydning for naturbasert turisme, og for turismen generelt på Vestlandet og i regionen. Dette fordi landskapet vil bli totalt forandret.
- Utbyggingen vil medføre store verdiforringelser på eiendommer som grenser opp mot vindkraftverket.
- Prosjektet er ikke lønnsomt i følge NVEs beregninger.
- NVEs vedtak er i strid med oreigningslova § 11.

- Infrastrukturen er ikke på plass, og det er store konflikter knyttet til 300 kV kraftledning fra Midtfjellet til Børtveit.
- Vedtaket er brudd på forvaltningsloven § 17 fordi det er basert på opplysninger som ikke er gjort kjent for høringsinstansene. I den sammenheng vises det til at antall vindturbiner er økt med 9 stk uten at støyberegningene tar hensyn til dette.
- Vedtaket er brudd på drikkevannsforskriften ved at det er plassert vindturbiner tett inntil nedslagsfeltet for hovedvannforsyningen til Fitjar kommune, og i nedslagsfeltet til reservevannforsyningen.
- Vedtaket er brudd på granneloven § 2 fordi tiltaket medfører ulempe for granner til vindkraftverket.
- Vedtaket er brudd på plan- og bygningsloven. Det vises i den sammenheng til ”Retningslinjer for planlegging og lokalisering av vindkraftverk”, hvor det anbefales at utkast til reguleringsplan og konsesjonssøknad sendes på høring samtidig og helst i ett samlet dokument. AG viser til at dette ikke er gjort i denne saken, og mener NVE burde ventet med behandlingen av konsesjonssøknaden til reguleringsplanen foreligger. AG viser videre til at i kommuneplanen for Fitjar er hele området avsatt som et LNF-område. AG mener dette er en tilsidesetting av en rettskraftig kommuneplan.
- Vedtaket er brudd på jordloven fordi saken ikke er behandlet i medhold av jordloven §§§ 1, 9 og 12.

AG ber med bakgrunn i ovennevnte Olje- og energidepartementet om å trekke konsesjonen tilbake.

Petra og Odd Espevoll påklaget NVEs vedtak i brev av 14.3.2007. De bor nær planområdet og er bekymret for støy. Det vises i den sammenheng til at det er gitt konsesjon til 9 flere turbiner enn det som var grunnlaget for konsekvensutredningen.

Videre klages det på at tur- og rekreasjonsområdet blir tatt fra dem, og at det ikke er riktig at det finnes tilsvarende turområde sør på øya.

Det er heller ikke riktig at det er mangel på kraft i distriktet.

Bergen Turlag og Den Norske Turistforening påklaget NVEs vedtak i brev av 15.3.2007. Bakgrunnen for klagen er NVEs saksbehandling og skjønnsmessige vurderinger. De mener at NVE i svært liten grad har lagt vekt på friluftsliv, landskap og naturmiljø i sin totalvurdering av ulemper mot fordeler.

NVE har heller ikke tatt hensyn til de siste og oppdaterte prognosene for kraftbalansen i SKL-området som viser at det forventes et kraftoverskudd på ca. 6 TWh i 2012.

4 Midtfjellet Vindkraft AS sine kommentarer

Midtfjellet Vindkraft AS (MVAS) har kommentert innkomne klager i brev av 8.4.2007. Klagene er kommentert temavis.

Støy

MVAS påpeker at det er først når både konsesjon og reguleringsplan er stadfestet at det er mulig å innhente bindende anbud på vindturbiner. Valg av turbintype og turbinstørrelse vil først bli gjort etter en anbudsprosess. MVAS kan derfor ikke stadfeste endelig antall turbiner og deres plassering før

detaljplanen er utarbeidet. Detaljplanen må være i samsvar med bestemmelsene i reguleringsplanen. Videre er det utbyggers ansvar å sørge for at juridisk bindende plankrav fra reguleringsplanen overholdes.

MVAS opplyser at i reguleringsplanen som er til behandling hos Fitjar kommune, er nærmeste bolig ca. 900 meter fra bebyggelsesområdet til vindkraftverket.

Støyberegningene som er utført i konsekvensutredningen er gjort i samsvar med SFT sine retningslinjer. Beregningene viser at ingen av boligene vil få støynivå over 45 dB.

Fugl

Under arbeidet med konsekvensutredningen er det ikke funnet kongeørn som hekker i planområdet, men planområdet er en del av kongeørnens jaktområde. Det er heller ikke funnet at storlom hekker i planområdet. Under feltarbeidet ble storlom konstatert hekkende på sin faste hekkelokalitet lenger sør på Stordøya. Det ble heller ikke dokumentert at storlom har tilhold i planområdet.

Når det gjelder grågås, tyder utenlandske undersøkelser på at trekkende grågås i stor grad vil styre unna vindkraftverket som ligger i et åpent landskap.

Under feltregistreringen ble det ikke observert hubro eller jaktfalk i planområdet.

Drikkevannforskriften

Reguleringsplanen forbyr å plassere vindturbiner slik at de får naturlig tilsig til Svartavatnet. MVAS viser til at det planlegges turbiner og veg i ytterkanten av dagens tilsigområde, men at det vil gjennomføres tiltak (grøfting) slik at vannet får naturlig avrenning nedstrøm Svartavatn. Dette blir regulert gjennom forskriften til reguleringsplanen.

MVAS bemerker at det ikke er riktig at Kyrkjevatnet er reservedrikkevann i Fitjar. Kyrkjevatnet er magasin for Årskog kraftstasjon. I kraftstasjonen er det en ventil med mulighet for klortilsetting, og med tilkobling til vannforsyningsnettet i Fitjar. Hensikten med dette er at Kyrkjevatnet kan fungere som en mulig krise "back up" dersom vannforsyningen fra Svartavatn ikke er tilstrekkelig ved en større brann i Fitjar. Vindkraftverket er ikke i konflikt med denne funksjonaliteten som ikke er stadfestet i noen offentlige planer.

Kystlynghei

Det er forekomst av kystlynghei i området, og dette forholdet er utredet i konsekvensutredningen. Deler av kystlyngheien er i ferd med å gå over til lynghei på grunn av manglende skjøtsel. Etablering av veger i området vil øke muligheten for kontrollert skjøtsel gjennom sviing og drift med beitedyr.

Oreigningslova

MVAS opplyser at det er inngått avtale om grunnavståelse med 9 grunneiere som får atkomstveg over sin eiendom og/eller som har rettigheter til bruk av skogsvegtraseen som benyttes. Videre er det inngått avtale med 4 hytteiere/hyttelag om kjøp av hyttene i planområdet. Det er også inngått avtale med private grunneiere som får veg og/eller turbiner plassert på sin eiendom. Det er inngått avtale med Fitjar Grunneigarlag (som administrerer Fitjar Fjellsameige) v/styret i laget om bruk av den delen av vindkraftverket som ligger i Fjellsameiget. Avtalen er godkjent av et flertall av grunneierlagets årsmøte. 14 grunneiere har senere protestert på avtalens gyldighet, men uten å foreta en rettslig vurdering av saken.

5 NVEs vurdering av innkomne klager

NVE har mottatt nitten klager og atten av disse er antatt å ha rettslig klageinteresse. En del av klageinstansene har like eller tilsvarende klagegrunner, og NVE har derfor valgt å kommentere klagen tematisk. NVE har kommentert de forhold vi mener kan ha betydning for klagebehandlingen.

5.1 Konsekvensutredning, behandlingsprosess og vedtak

Bergen Turlag og Den Norske Turistforening mener at NVE i sin skjønnsutøvelse har lagt for lite vekt på friluftsliv, landskap og naturmiljø i totalvurderingen av fordeler mot ulemper. NVE vil presisere at vi foretar en helhetlig vurdering av alle beslutningsrelevante og vesentlige fordeler og ulemper ved et prosjekt. Herunder gjøres det en vurdering av temaer som forsyningssikkerhet, vindressursen i planområdet, infrastruktur som eksisterende veier og kraftledninger, innpassing i nettet, økonomi og produksjonskostnader. NVE viser til notatet Bakgrunn for vedtak av 14.2.2007 for en ytterligere vurdering av dette.

NOF mener at de utførte utredningene ikke tilfredsstiller de krav som bør stilles til konsekvensutredninger av naturinngrep i denne størrelsen. NVE har lang erfaring i å vurdere konsekvensutredninger for energianlegg, herunder vindkraftverk. Etter vår vurdering er konsekvensutredningen som er gjennomført for Midtfjellet vindkraftverk god nok i forhold til de kravene som ble satt i utredningsprogrammet og god nok for å treffe en beslutning på om tiltaket skulle få konsesjon eller ikke. NVE vurderer konsekvensutredningen i hver sak på bakgrunn av innkomne høringsuttalelser og egne vurderinger. For mer informasjon om dette vises det til kapittel 6 i Bakgrunn for vedtak av 14.2.2007. NVE kan ikke se at det i klagen er kommet frem nye opplysninger som tilsier at vi skal endre våre vurderinger.

Fitjarstølene Vel mener det er feil av NVE å hevde at Direktoratet for naturforvaltning (DN) og Riksantikvaren (RA) ikke har vesentlige innvendinger mot Midtfjellet vindkraftverk, og viser til at prosjektet fikk karakteren D i de tematiske konfliktvurderingene. DN skrev i sin høringsuttalelse av 10.5.2006 følgende: *"....dersom prosjektet gjennomføres vil det få store konsekvenser for miljøet, og det er derfor ønskelig å lokalisere vindkraftutbygging til et område med lavere konfliktnivå. På den annen side er det andre prosjekt i regionen som er minst like konfliktfylte, samt at de gir lavere produksjon. DN vil derfor ikke fraråde at det gis konsesjon til Midtfjellet vindkraftverk."* NVE la til grunn at DN ikke frarådet at det ble gitt konsesjon til Midtfjellet vindkraftverk, men vi innser at formuleringen om at DN og RA ikke hadde vesentlige innvendinger mot prosjektet var uheldig.

5.2 Nasjonale føringer og internasjonale konvensjoner

Nasjonale retningslinjer for vindkraft

Norges Miljøvernforbund kritiserer at konsesjonsbehandlingen av enkeltsaker avsluttes før arbeidet med retningslinjene er sluttført. Miljøverndepartementet fastsatte 19.6.2007 nye retningslinjer for planlegging og lokalisering av vindkraft. Retningslinjene gjelder for utarbeidelse av lokale og regionale planer og samordning med konsesjonsbehandling etter energiloven. NVE har deltatt aktivt i arbeidet med retningslinjene og er godt kjent med innholdet i disse. De fastsatte retningslinjene gir ikke noe grunnlag for å endre NVEs vedtak om å gi konsesjon til Midtfjellet vindkraftverk.

AG uttaler at nærmeste bebyggelse er ca. 630 meter fra det foreslåtte planområdet, og mener dette er i strid med "Retningslinjer for planlegging og lokalisering av vindkraftverk". NVE konstaterer at nærmeste bebyggelse er ca. 600 meter fra ytterkanten av planområdet. NVE konstaterer videre at i den

utbyggingsløsningen som ligger til grunn for reguleringsplanen, er nærmeste turbin ca. 900 meter fra nærmeste bolig, og NVE kan ikke se at Midtfjellet vindkraftverk er i strid med retningslinjene.

Se ellers vurderinger under punktet om støy og skyggekast.

Norges miljømål

NOF uttaler at de inngrepsfrie områdene vil bli sterkt redusert, og at dette er i strid med Norges miljømål når det gjelder å stanse tapet av verdifull natur. Norges Miljøvernforbund og AG viser til at en stor del av planområdet er klassifisert som kystlynghei som er en direkte truet og prioritert vegetasjonstype. NVE konstaterer at utbyggingen vil føre til at de definerte inngrepsfrie områdene reduseres. NVE konstaterer videre at tiltaket planlegges i et område med kystlynghei. Norges miljømål omtales blant annet i flere stortingsmeldinger som gir politiske føringer for forvaltningen. Vi har også politiske mål om at det skal etableres mer ny fornybar energiproduksjon i Norge for å styrke forsyningssikkerheten og kraftbalansen. NVE konstaterer at NOF er uenig i NVEs skjønnsutøvelse, men vi kan ikke se at det har kommet frem nye opplysninger som krever ytterligere vurderinger fra NVE.

Forholdet til kystlynghei er også omtalt under punktet om biologisk mangfold.

Internasjonale konvensjoner

Norges Miljøvernforbund og AG mener at vedtaket bryter med de forpliktelsene Norge har i henhold til landskapsvernkonvensjonen. Det vises i den sammenheng til at vindkraftverket ligger nært det tidligere foreslåtte landskapsvernområdet Fitjarøyene. Landskapskonvensjonen omfatter alle typer landskap; by- og bygdelandskap, kyst- og fjellandskap. Den handler om verdifulle landskap, ordinære landskap og om landskap som kan trenge reparasjon. Landskapet er i stadig endring. Konvensjonen tar ikke sikte på å hindre endringer, men å påvirke endringene i en retning som folk ønsker. Konvensjonen legger særlig vekt på landskapet der folk bor og arbeider og der barn vokser opp. Et viktig mål med konvensjonen er å styrke enkeltmenneskets og lokalsamfunnets medvirkning i arbeidet med planlegging, vern og forvaltning av landskap. Konvensjonen etablerer ansvar og rettigheter for alle til å etterspørre landskapshensyn i omgivelsene sine, engasjere seg for å ta vare på landskapskvaliteter, delta når fagfolk, byråkrater og politikere diskuterer landskapets verdier og forvaltning og bidra når myndigheter innarbeider landskapshensyn i planlegging og forvaltning. Konvensjonen er altså ikke en konvensjon om vern av landskapet i tradisjonell bruk av vernebegrepet, men en bevisstgjøring i forhold til hvordan landskaper skal tolkes og hvordan folk skal involveres i diskusjonen om landskapsendringer. Ut i fra NVEs forståelse av landskapskonvensjonen, kan vi ikke se at vårt konsesjonsvedtak om Midtfjellet vindkraftverk kan oppfattes til å være i strid med konvensjonen.

Norges Miljøvernforbund og AG mener at konsesjonen er i strid med Bonn-konvensjonen pga potensiell konflikt med kongeørn og havørn. Bonnkonvensjonens hovedmål er en global avtale om beskyttelse av trekkende arter av ville dyr som regelmessig krysser nasjonale grenser. Bonnkonvensjonen har i tillegg til internasjonalt samarbeid om vern av trekkende arter og enkelt bestander av slike, også fokus på truede arter og utvikling av aksjonsplaner for disse artene. Når det gjelder Midtfjellet vindkraftverk, er det enkelte fuglearter som kan være aktuelle å vurdere i henhold til Bonn-konvensjonen. Fagrapportene utpeker ikke området rundt Midtfjellet som et spesielt viktig område for fugl generelt eller enkeltarter spesielt. Truede eller sårbare arter hekker ikke innenfor planområdet. NVE kan ikke se at Midtfjellet vindkraftverk er i strid med Bonn-konvensjonen.

Forholdet til EUROBATS er omtalt under punktet om biologisk mangfold.

5.3 Forsyningssikkerhet og kraftbalanse

Flere av klagerne mener at begrunnelsen for vedtaket er feil, og viser i den sammenheng til SNF-rapport 18/06 hvor det fremgår at det sannsynligvis vil bli et kraftoverskudd i området på ca. 6 TWh i 2012. I NVEs vurderinger av forsyningssikkerhet og kraftbalanse i Bakgrunn for vedtak av 14.2.2007 ble kraftsystemutredningene (KSU) for sentralnett og SKL området (utgave 2006) brukt som underlag. I SNF-rapport 18/06 er det benyttet de samme dataene som KSU, men tallene er fremstilt på ulik måte i de to utredningene. Utredningsområdet Sunnhordland og Nord-Rogaland er et stort geografisk område med mye forbruk og produksjon. I SNFs rapport omtales dette området under ett, og analysene tar ikke hensyn til nettinndeling og andre driftsforhold i nettet. NVE la til grunn i våre vurderinger at området består av flere nettområder, og vi kan ikke se at rapporten fra SNF bidrar med ny informasjon utover det som lå til grunn for konsesjonsvedtaket av 19.2.2007. NVE la videre til grunn i vårt vedtak av 19.2.2007 at regionalnettet nord for Blåfalli, herunder Sunnhordland, per i dag er et underskuddsområde. Det prognoserte kraftoverskuddet i 2012 er knyttet til idriftsettelse av gasskraftverket på Kårstø, redusert forbruk hos Hydro Karmøy og annen ny produksjon fra vann- og vindkraft.

NVE skrev i kapittel 7.1.2 i Bakgrunn for vedtak av 14.2.2007 at Midtfjellet vindkraftverk vil påvirke den regionale kraftbalansen positivt, og at det planlagte anlegget også vil ha meget positiv virkning for den regionale og nasjonale forsyningssikkerheten. NVE vil i den sammenheng presisere at Midtfjellet vindkraftverk er tenkt tilknyttet sentralnettet ved Børtveit via en 300 kV luftledning. NVE ga konsesjon til denne ledningen 19.2.2007. Ett av konsesjonsvilkårene innebærer at regionalnettsledningen Årskog - Stord saneres innen 12 år etter at Midtfjellet vindkraftverk er satt i drift, og at ny regionalnettsforbindelse etableres mellom Årskog og Midtfjellet. Etablering av Midtfjellet vindkraftverk vil gi økt forsyningssikkerhet i regionalnettet når forbindelsen mellom Årskog og Midtfjellet er etablert. Dette kom dessverre ikke klart nok frem i Bakgrunn for vedtak av 14.2.2007.

NVE ønsker videre å presisere at Midtfjellet vindkraftverk etter vår vurdering er et av de aller beste prosjektene på sørvestlandet.

5.4 Antall turbiner og turbinplassering/detaljutforming

Flere instanser har klaget på at antall turbiner er økt i forhold til det som ble presentert i konsesjonssøknaden, og at den meddelte konsesjonen omfatter en løsning som ikke er konsekvensutredet. I en konsekvensutredning skal tiltakshaver oppgi hvilket utbyggingsalternativ det primært søkes om. Denne utformingen skal legges til grunn for konsekvensutredningene. Det er likevel ikke slik at den løsningen som ligger til grunn for utredningene nødvendigvis vil bli den endelige utbyggingsløsningen. Vindmålinger, valg av leverandør, eventuell flytting og fjerning av turbiner etc. medfører at et prosjekt kan endre seg en del fra det omsøkes til NVE og til det er ferdig bygget. Det er gjennomført en omfattende konsekvensutredning av planområdet for vindkraftverket, og NVE har vurdert den i kapittel 6 i Bakgrunn for vedtak av 14.2.2007. NVE kan ikke se at det i klagen har kommet frem nye opplysninger som tilsier at vi skal endre våre vurderinger.

Når det gjelder utredningen om støy og skyggekast og økningen i antall turbiner, omtales dette forholdet under punktet om støy og skyggekast.

Karl Gloppen og Oppsittere på gården Gloppo har i klagen fremsatt en del krav som innebærer flytting av enkeltturbiner og endring av internvegene. NVE har i behandlingen av konsesjonssøknaden vurdert utbyggingsløsningen som akseptabel, og finner ikke grunnlag for å pålegge tiltakshaver flytting eller fjerning av turbiner som vil redusere lønnsomheten i prosjektet.

5.5 Støy og skyggekast

Flere av klagerne mener at det ikke er gjort tilstrekkelige utredninger innen støy og skyggekast, og viser til at utredningen om støy og skyggekast er gjort med utgangspunkt i en annen utbyggingsløsning enn den det ble gitt konsesjon for. De er bekymret for støyplager og mener at støykonsekvensene er for dårlig vurdert av NVE. De mener videre at støyvurderingene må gå utover gjeldende regelverk.

NVE konstaterer at utredningene innen støy og skyggekast er utført med utgangspunkt i en utbyggingsløsning som innebærer 36 turbiner á 3,6 MW. I NVEs vedtak av 19.2.2007 ble det gitt konsesjon til en annen utbyggingsløsning enn den som lå til grunn for konsekvensutredningen. NVE konstaterer videre at endelig utbyggingsløsning for Midtfjellet vindkraftverk ikke vil være fastlagt før etter en anbudsprosess. Det er videre ikke mulig å hente inn bindende tilbud på vindturbiner før etter konsesjon og reguleringsplan er endelig stadfestet. NVE gir derfor en fleksibel konsesjon hvor endelig antall turbiner og plassering av turbinene fastsettes etter at turbinleverandør er valgt. Dersom det er vesentlige endringer i utformingen utover det som er lagt til grunn i konsesjonen skal det i samarbeid med berørt kommune utarbeides en detaljplan som oversendes NVE til behandling.

NVE krevde ikke nye støyutredninger fra MVAS før vi fattet konsesjonsvedtak. Det ble imidlertid gjort en vurdering av konsekvensene av støy og skyggekast, og vi viser til Bakgrunn for vedtak av 14.2.2007 kapittel 7.2.6 for nærmere beskrivelse. Vi erkjenner at flere av klagerne er bekymret for støy og finner det uklart hva støybildet vil bli i den endelige utbyggingsløsningen. NVE konstaterer at det i den vedtatte reguleringsplanen for Midtfjellet vindkraftverk er stilt krav om at det skal utarbeides en bebyggelsesplan for tiltaket. For å sikre at støyverdiene fra den endelige utbyggingsløsningen er under grenseverdiene i SFTs retningslinjer, vil NVE derfor anbefale at OED fastsetter krav om at det skal utarbeides en detaljplan for tiltaket i henhold til vilkår nr. 11 i meddelte anleggskonsesjon. NVE legger til grunn at det i forbindelse med detaljplanen utarbeides nye støysonekart og skyggekastkart. NVE vil vurdere behovet for å sende detaljplanen på høring. NVE legger til grunn at bebyggelsesplanen og detaljplanen legges frem i ett dokument.

NVE forholder seg til SFTs retningslinjer i vår vurdering av støykonsekvenser. Disse retningslinjene er ikke rettslig bindende og ikke absolutte, men er rettleidende for hva samfunnet må kunne tåle av støybelastning. NVE kan ikke se at det foreligger grunner til at våre vurderinger skal gå utover disse retningslinjene.

5.6 Biologisk mangfold

Kystlynghei

Norges Miljøvernforbund og AG viser til at en stor del av planområdet er klassifisert som kystlynghei som er en direkte truet og prioritert vegetasjonstype. Konsesjonen er derfor i strid med viktige nasjonale miljømål og politiske føringer. NVE gjorde en vurdering av forholdet til kystlynghei i kapittel 7.2.4 i Bakgrunn for vedtak av 14.2.2007, og vi kan ikke se at det er kommet frem nye opplysninger som tilsier at vi skal endre våre vurderinger.

Se også punkt 5.2 for vurdering av forholdet til Norges miljømål.

Fugl

Norges Miljøvernforbund og AG mener at konsesjonen er i strid med Bonn-konvensjonen pga potensiell konflikt med kongeørn og havørn. I den sammenheng viser de til at kongeørn er observert i planområdet og at havørn er observert i området. De viser videre til at det er potensial for hubro og jaktfalk i området. Under arbeidet med konsekvensutredningen ble ingen av de ovennevnte artene

funnet hekkende i planområdet, men kongeørnen benytter planområdet som en del av dens jaktområde. NVE kan ikke se at det har kommet inn nye momenter som tilsier at skal endre vår vurdering av konfliktpotensialet for fugl.

NOF mener at NVE ikke legger vekt på erfaringene fra Smøla vindkraftverk for det som til nå er registrert av vindkraftverkets negative konsekvenser for havørn. NVE konstaterer at Smøla har verdens tetteste bestand av havørn. Det har i regi av Norsk institutt for naturforskning (NINA) pågått forskning på Smøla vindkraftverk og konsekvenser for havørn siden 2003. Bakgrunn og resultater av forskningen oppsummeres i "NINA-rapport 248: Vindkraft og fugl på Smøla 2003-2006". Her går det frem at man ved etablering av vindkraftverk bør unngå områder med tett hekkebestand av havørn og andre sårbare og/eller truede arter, og andre viktige funksjonsområder. Etter NVEs vurdering er ikke erfaringene fra Smøla relevant for Midtfjellet vindkraftverk hvor havørnen ikke er registrert hekkende i planområdet, og hvor det er usikkert i hvor stor grad havørnen benytter området.

Den nasjonale rødlisten

Norges Miljøvernforbund mener at konsekvensutredningen ikke viser det reelle trusselbildet for biologisk mangfold, og viser til at den nasjonale rødlisten er blitt oppdatert etter høringen av søknaden og konsekvensutredningen. NVE var klar over dette faktum før vi fattet våre konsesjonsvedtak, og dette ble også lagt til grunn i våre vurderinger. Av rødlistearter er kongeørn observert i planområdet i hekketiden, men den er ikke registrert hekkende i planområdet. Videre hekker storlom i fjellområdet, men det foreligger ingen opplysninger om at den hekker i planområdet. Konsekvensene for kongeørn og storlom ble vurdert i kapittel 7.2.4 i Bakgrunn for vedtak av 14.2.2007. NVE er uenig i at det reelle trusselbildet ikke ble vurdert som en del av konsesjonsbehandlingen.

Flaggermus

Norges Miljøvernforbund mener at konsesjonen er et brudd på en ratifisert europeisk avtale om bevaring av flaggermus (EUROBATS), og viser til at det ikke er foretatt en kartlegging av konsekvenser for flaggermus i konsekvensutredningen. Norge ratifiserte denne avtalen i 1993 og det er Direktoratet for naturforvaltning som har ansvaret for å følge opp denne avtalen i Norge. På det siste partsmøtet i EUROBATS ble det vedtatt en resolusjon nr. 5.6 om 'Wind turbines and bat populations'. Som det fremgår her tilrås det å utvikle passende nasjonale retningslinjer for ivaretagelse av flaggermus i sammenheng med vindkraftverkutbygging. I annex til resolusjonen er det detaljert hvordan disse studiene kan utføres/hvilke nasjonale retningslinjer som tilrås. Det er ikke utviklet slike retningslinjer for Norge foreløpig.

Det er registrert elleve flaggermusarter i Norge og seks av disse står på den nasjonale rødlisten. Ingen av artene er i de mest kritiske kategoriene. Det er seks kategorier totalt, og fire av flaggermusartene er plassert i kategorien 'data mangler' og to av artene i kategorien 'nær truet'.

NVE skrev i utredningsprogrammet meddelt 29.11.2004: "*Det skal gis en kort beskrivelse av dyrelivet i området. Det skal gis en oversikt over truede eller sårbare arter som kan tenkes å bli påvirket av tiltaket.*" Det er Ambio Miljørådgivning som har gjennomført konsekvensutredningene om fauna for Midtfjellet Vindkraft AS. Ambio Miljørådgivning ved Toralf Tysse viser til at det ikke har vært gjennomført feltkartlegging av eventuelle flaggermus i området, men det er sjekket ut at det ikke finnes kjente forekomster av flaggermus i planområdet. NVE kan med bakgrunn i ovennevnte ikke se at vårt vedtak kan være i strid med EUROBATs-avtalen.

5.7 Lover og forskrifter

Forvaltningsloven

AG mener vedtaket er brudd på forvaltningsloven § 17 fordi det er basert på opplysninger som ikke er gjort kjent for høringsinstansene. Det vises i den sammenheng til at antall vindturbiner er økt med 9 uten av støyberegningene tar hensyn til dette. I forvaltningsloven § 17 står det blant annet:

"Forvaltningsorganet skal påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes....Partene bør også for øvrig gjøres kjent med opplysninger av vesentlig betydning som det må forutsettes at de har grunnlag og interesse for å uttale seg om....."

Etter NVEs vurdering var saken godt nok opplyst da vi fattet vårt konsesjonsvedtak. Vi er videre av den oppfatning at partene har hatt mulighet til å uttale seg til alle vesentlige forhold i saken. Når det gjelder antall turbiner vet man ikke det endelige antallet før etter en anbudsprosess. NVE vil vise til vår vurdering under kapittel 5.5 hvor vi anbefaler at OED fastsetter krav om at det skal utarbeides en detaljplan for tiltaket. NVE vil vurdere behovet for å sende detaljplanen på høring, og berørte parter vil da få anledning til å uttale seg til saken nok en gang.

Oreigningslova

AG mener at NVEs vedtak er i strid med Oreigningslova § 11. I Oreigningslova § 11 står det følgende: *"I søknad som vert lagd fram for Kongen - eller styringsorgan med fullmakt etter § 5 - skal det, så langt råd er, vera gjort greie for kven oreigningsinngrepet rårar, kva det går ut på og inngrepsføremålet. Med kart eller rit (skisse) må det likeins vera gjort greie for kva markestykke saka gjeld. Dessutan må det så langt det let seg gjera, vera oppgjeve korleis stykket ligg til, kor stort det er, kva slag det er av og kva det no vert nytta til."* NVE konstaterer at alle berørte grunneiere er informert om tiltaket, og hvordan det vil berøre deres eiendommer. Alle dokumenter knyttet til konsesjonen og reguleringsplanen er sendt til grunneierne. MVAS har også avholdt flere møter hvor representanter fra grunneierne har vært tilstede. NVE vil videre vise til at listen over de berørte grunneierne ligger ved ekspropriasjonsvedtaket av 19.2.2007. Etter NVEs vurdering er ikke vedtaket i strid med Oreigningslova § 11.

Granneloven

AG mener vedtaket er brudd på granneloven § 2 fordi tiltaket vil medføre ulempe for granner til vindkraftverket. Etter NVEs vurdering er dette et forhold av privatrettslig karakter, som eventuelt kan prøves for retten av naboeiendommene til vindkraftverket.

Jordloven

AG mener vedtaket er brudd på jordloven fordi saken ikke er behandlet i medhold av jordloven §§ 1,9 og 12. Det er berørt kommune som er ansvarlig myndighet etter jordloven §§ 9 og 12. Dersom det vedtas en reguleringsplan for et område trenger man ikke søke om omdisponering av arealet etter de ovennevnte paragrafene i jordloven. NVE konstaterer at det er utarbeidet en reguleringsplan for Midtfjellet vindkraftverk og at den ble vedtatt av kommunestyret i Fitjar 27.6.2007. Etter NVEs vurdering er ikke vårt vedtak om å gi konsesjon til Midtfjellet vindkraftverk i strid med jordloven §§ 9 og 12. Når det gjelder § 1 er dette formålsparagrafen, og et tiltak skal følgelig ikke behandles etter denne paragrafen.

Plan og bygningsloven

AG mener NVEs vedtak er brudd på plan- og bygningsloven, og viser i den sammenheng til "Retningslinjer for planlegging og lokalisering av vindkraftverk" hvor det anbefales at utkast til reguleringsplan og konsesjonssøknad sendes på høring samtidig og helst i ett samlet dokument. AG viser til at dette ikke er gjort i denne saken, og mener NVE burde ventet med behandlingen av konsesjonssøknaden til reguleringsplanen foreligger. NVE har vært med under arbeidet med retningslinjene, og er godt kjent med innholdet i disse. Vi har allerede etablert en praksis hvor utkast til reguleringsplan og konsesjonssøknad sendes på høring samtidig der det har vært hensiktsmessig. Samtidig vil vi påpeke at retningslinjene ikke har noen rettslig bindende virkning. Når det gjelder Midtfjellet vindkraftverk, så ble søknaden og konsekvensutredningen fremmet før forslag til reguleringsplan. NVE fant det derfor ikke hensiktsmessig å samordne høringen av konsesjonssøknaden og reguleringsplanen.

AG viser til at i kommuneplanen for Fitjar er hele området avsatt som et LNF-område. AG mener dette er en tilsidesetting av en rettskraftig kommuneplan. En kommuneplan er et overordnet styringsdokument for fremtidig arealutvikling i kommunen. Denne planen legger føringer for arealbruken i et område. Statusen til et område kan endres gjennom en endring i gjeldende kommuneplan. NVE konstaterer at det er utarbeidet en reguleringsplan for tiltaket, og at denne er vedtatt av kommunestyret i Fitjar 27.6.2007.

Drikkevannsforskriften

AG oppfatter NVEs vedtak som et brudd på drikkevannsforskriften siden det er plassert vindturbiner tett inntil nedslagsfeltet for hovedvannforsyningen til Fitjar kommune, og i nedslagsfeltet til reservevannforsyningen. NVE konstaterer at det i reguleringsbestemmelsene fremgår at ingen turbiner skal plasseres slik at de får naturlig tilsig til Svartavatnet. Det planlegges turbiner og veg i ytterkanten av dagens tilsigområde, men det vil gjennomføres tiltak (grøfting) slik at vannet får naturlig avrenning nedstrøm Svartavatn. NVE konstaterer videre at Kyrkjevatnet ikke er nedfelt som reservedrikkvann i noen kommunale planer. Etter NVEs vurdering er det heller ikke vesentlig fare for verken avrenning eller forurensning fra anlegget i driftsfasen. Se ellers kapittel 7.3.3 i Bakgrunn for vedtak av 14.2.2007. NVE er ikke enig med AG at vårt vedtak er brudd på drikkevannsforskriften.

5.8 Friluftsliv

Flere av klagerne uttaler at de mister deres nærmeste og viktigste turområde. NVE gjorde en vurdering av konsekvensene for friluftsliv i Bakgrunn for vedtak av 14.2.2007 kapittel 7.1.6 og 7.2.5. NVE kan ikke se at det er kommet frem nye momenter i klagen som tilsier at vil skal endre våre vurderinger.

6 Nettilknytning av Midtfjellet vindkraftverk

Sunnhordland kraftlag AS søkte den 16.10.2006 om konsesjon for 300 kV kraftledning fra Midtfjellet til Børtveit. Kraftledningen ble behandlet som egen sak av NVE, og NVE meddelte konsesjon for tiltaket 19.2.2007. Vedtaket ble påklaget og saken oversendes OED som egen klagesak.

7 Reguleringsplan

Kommunestyret i Fitjar vedtok 27.6.2007 reguleringsplanen for Midtfjellet vindkraftverk.